

СЕКЦІЯ 4.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

УДК 37.018.43:657

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ

*Маренич Т.Г., д.е.н., професор
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

На сьогодні український уряд подовжив адаптивний карантин до кінця року. З метою організації та проведення занять, а також забезпечення неперервності навчального процесу в період карантину через загрозу поширення коронавірусу закладам освіти рекомендується проводити заняття в режимі дистанційної підтримки освітнього процесу. В Україні датою офіційного початку запровадження дистанційного навчання можна вважати 21 січня 2004 року, коли наказом № 40 Міністерства освіти і науки України було затверджено «Положення про дистанційне навчання», яке поклало початок запровадженню нових технологій у галузі освіти. На сьогодні чинним є Положення про дистанційне навчання, яке затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 р. № 466 [1]. Згідно цього документа під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників

навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. Метою дистанційного навчання є надання освітніх послуг шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій за певними освітніми або освітньо-кваліфікаційними рівнями відповідно до державних стандартів освіти; за програмами підготовки громадян до вступу у навчальні заклади, підготовки іноземців та підвищення кваліфікації працівників.

Дистанційні технології широко використовуються в світі. Так, в країнах Америки та Європи вони займають більшу частку в освітньому процесі, ніж традиційні. Зокрема, відсоток розповсюдження дистанційного навчання в загальному освітньому процесі становить в Канаді 65%, Німеччині – 61%, Франції – 69%, США – 58%, Англії – 56%, Японії – 25% [2].

Навчальний процес за дистанційною формою навчання, як і за стаціонарною та заочною, здійснюється у таких формах: навчальні заняття; самостійна робота; практична підготовка; контрольні заходи. При цьому основними видами навчальних занять за різними формами навчання є: лекція, семінар, практичне заняття, лабораторне заняття, консультація та інші. Отримання навчальних матеріалів, спілкування між суб'єктами дистанційного навчання під час навчальних занять, що проводяться дистанційно, забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації у синхронному або асинхронному режимі. Практичне заняття, яке передбачає виконання практичних (контрольних) робіт, відбувається дистанційно в асинхронному режимі. Окремі практичні завдання можуть виконуватись у синхронному режимі, що визначається робочою програмою навчальної дисципліни. Лабораторне заняття має проводитися очно у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях або

дистанційно з використанням відповідних віртуальних тренажерів і лабораторій.

Дистанційна освіта зручна тим, що дозволяє: навчатися у відповідності до свого темпу, особистісних особливостей та освітніх потреб; не обмежувати себе у виборі навчального закладу та освітніх можливостей, попри своє місцеперебування; використовувати під час процесу навчання сучасні технології, тобто, паралельно засвоювати навички, які згодом знадобляться під час роботи; самостійно планувати час та розклад занять, а також перелік предметів, що вивчаються; навчатися у найбільш приємній та сприяючій продуктивності обстановці, створюючи для себе сприятливу атмосферу [3].

Серед недоліків дистанційної освіти можна виділити: відсутність особистісного спілкування між викладачем та студентом (відбувається менш ефективна, безособистісна передача знань). Також не вистачає спілкування з колегами-студентами для обміну досвідом; необхідність наявності у студента сильної особистісної мотивації, вміння навчатися самостійно, без постійної підтримки та підштовхування з боку викладача; відсутність можливості негайного практичного застосування отриманих знань із наступним обговоренням виниклих питань з викладачем і роз'яснення ситуації на конкретних прикладах; студенти не завжди можуть забезпечити себе достатнім технічним обладнанням – мати комп'ютер та постійний вихід у Інтернет [3].

Несприйняття дистанційної освіти відбувається через неготовність педагогічного персоналу проводити освітній процес засобами дистанційного навчання, а також неготовність студентів та батьків сприймати освітню інформацію та систему оцінювання в дистанційному режимі. Це вносить певний дисбаланс в освітнє середовище. Проте дистанційному навчанню немає альтернативи при заочній формі навчання, самостійному оволодінню знаннями, придбанні другої спеціальності та

додаткових знань, складних погодних умовах, під час епідемій, для інвалідів і дітей, які часто хворіють і хочуть отримати освіту.

Згідно Стандартів вищої освіти випускники першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування» повинні мати відповідні спеціальні (фахові) компетенції. Важливим при цьому є пошук оптимальних моделей та змісту для досягнення програмних результатів навчання. Застосування онлайн-технологій робить навчання технологічнішим. Технології можуть як покращити, так і погіршити його ефективність, а отже потрібно ґрунтовно опрацювати всі теоретичні та методичні засади викладання. Технологічні рішення здатні забезпечити доступність матеріалів, можливість постійної підтримки студентів, зручність контролю процесу навчання, автоматизацію частини роботи викладача. Методичні підходи забезпечують занурення студентів у процес навчання, засвоєння матеріалу, ефективну взаємодію між суб'єктами навчання, персоналізацію навчання [4, с.23].

Вивчення облікових дисциплін, набуття професійних навичок виконувати певні облікові процедури передбачають розв'язання великої кількості завдань різної складності, наскрізних задач, складання форм фінансової та іншої звітності, ознайомлення та роботу студента з відповідними пакетами бухгалтерських програм. Включення такого виду завдань в систему дистанційного навчання вимагає відповідного фаху та великих затрат часу на розробку методичних матеріалів (детальних покрокових інструкцій, консультацій по виконанню роботи тощо) та в деяких випадках є неможливим. Для якісного навчання по конкретній дисципліні необхідно чітко обрати, які види навчальних занять матимуть найкращий ефект он-лайн (синхронно чи асинхронно), а які – все ж таки за безпосереднього контакту, в якому обсязі та в якій послідовності.

Озеран А.В. стверджує, що оскільки створення якісного електронного контенту та інтерактивних дидактичних матеріалів по дисциплінах вимагає часу і додаткових зусиль, то потребує й окремої винагороди. Важливим залишається етична сторона: збереження авторського права створених продуктів інтелектуальної діяльності. Різні графіки та темпи навчання студентів, зростаюча кількість он-лайн консультацій порушують проблему адекватного обліку робочого часу викладача [5, с. 98].

Не менш дискусійним питанням при дистанційному навчанні є культура оцінювання рівня знань студентів. Як відзначає Гордієнко Л.П., оцінювання результатів навчальної діяльності, отриманих знань, може здійснюватися у синхронному або асинхронному режимі. Стосовно синхронного режиму оцінки, який дозволяє забезпечити більш об'єктивне оцінювання, проте вимагає відповідного технічного забезпечення у вчителя та всіх учнів. Щодо асинхронного режиму знань, то він, на думку автора, є більш гнучким у застосуванні, оскільки учні можуть виконувати завдання у зручний час, проте менш об'єктивним [6, с. 29-30]. Тому вчений робить висновок, що в організації щоденного освітнього процесу варто надавати пріоритет не поточному, а формувальному оцінюванню, яке передбачає надання учням підтримки, коригування засобів та методів навчання у випадку виявлення їх неефективності або неякісності викладеного матеріалу.

Отже, дистанційне навчання за певних обставин стає безальтернативним і з розповсюдженням та використанням інтернету стає більш популярним та доступним для різних категорій здобувачів освіти. Незважаючи на труднощі його впровадження, можна відмітити підвищення цифрової культури всіх учасників освітнього процесу. При цьому слід зауважити, що система дистанційного навчання максимально розкриє свої можливості, коли в неї будуть залучені слухачі достатньо

відповідальні та свідомі, які не потребують постійного контролю з боку викладача. Тому важливу роль при дистанційному навчанні відіграє мотивація студентів, їх здатність до самоорганізації та розвинені навички використання інформаційних технологій як студентів, так і викладачів.

Література:

1. Положення про дистанційне навчання, затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 р. № 466. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>

2. 3 особенности дистанционного образования. URL: <https://inostudent.ru/obrazovanie/tehnologiya-distancionnogo-obrazovaniya.html>

3. Дистанційна освіта: плюси та мінуси. <http://www.osvita.org.ua/distance/articles/18/>

4. Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти: МОН. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchatsvita/2020/zmyshene%20navchanny/zmishanonavchannia-bookletspreads-2.pdf>

5. Озеран А. В. Організація дистанційного навчання при викладанні облікових дисциплін у вищій школі. *Дистанційна освіта в Україні: інноваційні, нормативно-правові, педагогічні аспекти*: зб. наук. праць матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції, 16 червня 2020 р., м. Київ, Національний авіаційний університет / наук. ред. Н.П. Муранова. К.: НАУ, 2020. С.96-98.

6. Гордієнко Л. П. Методи контролю оцінки знань при дистанційній формі навчання. *Дистанційна освіта в Україні: інноваційні, нормативно-правові, педагогічні аспекти*: зб. наук. праць матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції, 16 червня 2020 р., м. Київ, Національний авіаційний університет / наук. ред. Н.П. Муранова. К.: НАУ, 2020. С. 29-31.